

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 peseta trimestre
Fora	1·25 id.
Estranger	1·50 id.

Un número 10 céntims

Any 2.º

SECCIÓ GENERAL

DISCURS

LLEGIT PER D. ANGEL GUIMERÀ EN LA SESSIÓ INAUGURAL
DEL
ATENEO BARCELONÉS.

Senyors: Del dia en que se m' doná l' encàrrec honrosíssim de presidir aquesta Associació, tan respectable ja avui per los anys que conta de vida com per los homes ilustres qu' han brillat en ella, ni un sol instant he dubtat de qui'n había de ésser l' objecte de mon discurs en la present diada. Sabia que á la presidencia del Ateneo de Barcelona m' hi duyan los meus pobres travalls en llengua catalana, y he considerat qu' era en mí un deber ineludible l' parlarvos d' aquesta, la llengua de Catalunya, encara que no més fos com agrahiment, per deure á n' ella sola mercé tant senyalada. Mes altra consideració, després de la d' agrahiment, m' ha portat, senyors, á escullir aquest tema pera l' acte inaugural del Ateneo, y es lo creure que, degut al impuls del afecte que jo tinch á aquesta llengua, m' serà més planera la feyna de pensar y estendre l' discurs, al mateix temps que l' considerar que á vosaltres no vos será gayre molest y potser fins vos serà agradós l' escoltar las mevas paraulas, y no per lo que en ellas jo vos diga que ja no sapigüeu, sino per lo simpàtich que us te d' ésser á tots vosaltres lo sentir enraonar una curta estona de la llengua del antich Principat, tant als qu' heu nascut á dintre de Catalunya, y per consegüent la parleu á tot hora, com als que, essent fills d' altres païssos, la enteneu com á la llengua propia, tota vegada que es-tant domiciliats á Barcelona, ahont tot afecte arrela y troba grata correspondència, la estimeu aquesta terra y la considereu com la vostra segona patria.

No aném, donchs, senyors, jo parlant, vosaltres escoltant indulgents las mevas paraulas, á pletejar en defensa d' una causa ja més ó menos perluda, com ho fora en un tot si en comptes de la llengua catalana jo pretengués persuadirvos de que la llengua llatina es llengua viva, ab tot y que ja no te patria sino l' temple y l' reconeixement dels arxius y las biblioteques. Aném á fer tots plegats l' elogi d' aquesta llengua y d' aquesta literatura de la terra, llengua y literatura exuberant de vida y d' esperances, may ni per un sol instant esmortuhida ni estrafta en los llabis dels catalans, sempre que com á catalans se conduheixin; y si be com á llengua literaria desaparegué un cop ofegada y malmesa entre l' vapors de la sanch de las batallas y entre la fumareda y l' flamejar dels incendis, va ésser pera tornar á pendre després ab més entusiasme y fortalesa lo lloc merescut que al present ocupa entre les llenguas més floreixentes de la nostra època, ja que per un voler de Deu y dels seus fills, avuy encara la llengua de Catalunya's parla y s' escriu y s' glorifica en tres grans estats d' Europa: á Espanya, á França y á Italia.

Y que l' amor á la llengua catalana no es tan sols lo que li podrà tenir aquest Ateneo y ab ell tots aquells altres llochs ahont los homes de saber estiman las coses per las bellessas intrínsecas que ab l'estudi en elles descubren, ho veyem be prou en la idolatría que li tenen totas las classes socials d' aquest poble, idolatria manifestada ben alta y ben noblement, no fa pas gaire mesos, en que en apoteosis magnífica y per contrast sublím de la sort se lliga y relliga la vida de la llengua catalana á la mort d' un gran home de Catalunya: á la mort de Frederich Soler, lo fundador del teatre de casa, l' que, fent pujar ab la forsa de sa intel·ligència privilegiada la llengua patria á la escena, la feu pujar un grahó més cap al cim de la inmortalitat á que l' s passats de Catalunya la encaminaren. Mes avans de tot, senyors, com podrían semblar interessats los meus elogis, per alló de que l' fill sempre

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ SABATERIA-VELLA 2-1.er

Dissapte de 7 Desembre de 1895

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que s' remetin
á la Redacció, se'n donarà compte en lo Setmanari

BIBLIOTECA PÚBLICA
GIRONA

Núm. 86

troba hermosa y santa á la mare, puig si be no h' nas-cut á Catalunya com á mare la tinch per lo meu origen, per las lleys d' aquest país y per l' afecte entra-nyable que li porto, avans de tot, com vos dich, vos posaré com á resguard de las mevas afirmacions y de las mevas alabansas lo que en hora solemne va dir á la Reyna Regent d' Espanya un dels fills més ilustres de la terra castellana en vindicació del idioma y de la nacionalitat de Catalunya.

«Y per això, senyora, sou vinguda á escoltar amo-rosament los accents de aquesta llengua no forastera ni exòtica, sino espanyola y neta de tota taca de bas-tardia. Vostre generós y magnánim esperit comprén que la unitat dels pobles es unitat orgànica y viva, y no pot ser aqueixa unitat fictícia, verdadera unitat de la mort: y comprén també que las llenguas, signe y penyora de rassa, no s' forjan capritxosament ni s' im-posan per forsa, ni s' prohibeixen ni s' manan per llei ni s' deixen ni s' prenen per voler, puig res hi ha més inviolable y més sant en la conciencia humana que l' nexus secret en que viuen la paraula y l' pensament. No hi ha major sacrilegi ni enseïmps més inútil que pretendre engrinollar lo que Deu ha fet espiritual y lliure: lo verb humà, resplandor débil y mitj esborrat, pero resplandor al fi de de la paraula divina.»

Lo fragment que he reproduhit al peu de la lletra es de Menéndez Pelayo. L' acte en que va ser dit, los Jocs Florals de Barcelona de 1888 al devant de la Reyna Regent y dels ministres. La llengua en que ho pronunciá l' Sr. Menéndez Pelayo la llengua catalana.

Girant los ulls enrera, molt enrera del nostre temps, en aquella edat dels pobles en que tot se presenta barrejat y confós com los primers recorts de nostra infantesa, á la patria dels catalans, senyors, jo no la sé pas veure tancada dintre las fitas terminals que las mudansas dels temps mes ensá li donaren, sino que al vesllum de la història la miro al lluny aquesta terra de la nostra nissaga, molt avans de que s' hagués format lo nom de Catalunya, descendint y avansant y aixamplantse per las dues vessants dels Pirineus, la que encara es nostra y la francesa, venintse allavors á trobar la colossal carena en mitj de la terra tota com á castell fortissim ab marlets de boyras y de conges-tas que feya de guanya vigilant, ó millor, venint á ésser aquest seguit de muntanyas espalludas com l' altar grandiós d' un inmensíssim temple que tingués sentiment de la patria com á divinitat de las sevas idolatrías y per volta que l' cubrís la insoldable del seu cel blavós y transparent y per rumor incessant d' orgas y d' oracions, molt avans que hi arribessin los homes, las dels seus boscos milenaris y la de las sevas onas encara més vellas que á sos peus eternament s' humilián de més, molt més enllá d' Amposta fins á molt més enllá de Marsella. Quina era la llengua que s' parlava en aquests estensíssim y paradisiacs territoris, conjunt d' amónichs estats lliures é independents entre ells, més agermanats y sostinguts los uns pels altres quan las miradas recebos se giravan á fora de la de la propia y de la comunal encontra, no hi ha home al mon ni s' ha escrit en cap llibre ni hi ha cap rastre en la pedra ó en lo metall que ab seguransa ns ho espliqui. Va ésser la llengua originaria dels pobladors ó dels que á las primeras edats los succehiren, la llengua celta que encara arrela á la Bretanya y á la Irlanda? ¿Va ésser aquesta llengua la antiquíssima dels éuskars que guardan encara com á sagrada raliquia y no á sobre del pit, sino á dintre, l' s fills de la Basconia? No hi ha hagut com vos dich for-sas humanas que l' aixequessin aquest vel del misteri que ab los sigles com en la llegenda d' Artá se tornaren de pedra: més lo que es cert y de tota certitud es que l' s pobles bessons de las dues bandas dels Pirineus feyan com las famílies antigues de nostres muntanyas, que cada una tenia son banch propi en la Iglesia y juntas á un mateix Deu s' encomanaven. En lo que encara hi ha menos dupte, perque això, senyors, ja ho ha pogut escorollar més be la mà de la historia, per venir los fets més apropiats dels temps nostres, es que

aquest conjunt de llinatges d' estret parentiu sofri ab lo transcurr dels sigles ben duras y ben sanguinosas embestidas; que si en los fonaments del seu esser no l' trasmudaren, no va ser aixís en la cara exterior de las cosas, passantli á la pàtria com á las terras de conreu després d' ayguats y tempestats desencadenadas, que trauhen de mare als rius y als torrens desbordantlos, arrossegant á la mar terras y plantas y llevors propias, y deixantse d' altres llevors vingudas de països llunyans y ben diversos pera morir las unes sino troban escalf que l' s hi provi, y pera germinar y arrelarhi las altres si l' troban; modificadas ab tot per la condició de la nova terra que l' s hi dona vida. Y aixís, senyors, hem vist passar sobre la pàtria de la nostra avior riuhadas y més riuhadas abundosas de celtas y grechs, de cartaginesos y romans, de goths y sarrahins, precipitats los uns com turbonades de Setembre, á pas á pas los altres, clavant tendas y fitas, assegurant lo camí enrera ó combatent ells ab ells los estrangers com dos núvols que al toparse ab-quessin al plegat sas pedras y sos llamps sobre sembrats y vinyas. Més aixís com las ayguas després de las tempestats s' escorren per las vessants ó s' entollan en las terras baixas pera fonderes en elles, aixís vingué un dia, senyors, sobre aquests pobles en que torná á sortir lo sol per allá al cim del Montgrony anunciant la seva independència, que espurnejava resplandent sobre las armas de Wifrets y Borrells y Berenguers, quan, reposant á Ripoll, al Montserrat, al Montsant y á las voras del Ebro, tornaren la llibertat á Catalunya. Que Catalunya, senyors, un dia ó un altre fa com la mar que destrueix ó s' assimila tot lo que cau en ella si li serveix ó sino ho escup á la platja.

Y aixís com en lo caràcter y en la fesomia dels catalans que vinguieren á la vida després d' aquells terremots espantosos de tan llarga durada, hi va quedar quelcom que recorda de lluny al grech ó al romà, al goth ó al alarb; y aixís com las costums ale-gres y tristes de nostra terra sense perdre l' ayre escayent dels seus apartats orígens s' acomodaren en bona part á las costums de las nissagases invassoras, aixís mateix se modificá la llengua primitiva d' aquestas encontrades, apropiantse en gran munió paraulas y frases y construccions de las llenguas parla-das per aquelles nacions dominadoras; encara que sempre descubrintse per entre mitj del llenguatje novament format á Catalunya l' espurnejar de la llen-gua mare que no va volquer desapareixer y que quedá viventa, no tant en paraulas soltas que fan la ves-titura, sino en la sanch d' ella que per tot lo seu cos circula y que li dona un ayre de severitat honrada, d' energia, de frange y bundadosa noblesa que la caracterisa y la diferencia, de las arrels fins á las fullas, de las altres llenguas d' Europa, que son tan tributarias sino més que la nostra de la llengua llatina. Més si persistia l' esperit d' independència en la llengua par-lada, que com veyem fongué l' metall tot de la seva essència en lo motlo extranger d' ahont sortí la llen-gua nova, no va ser aixís en la llengua escrita, que continuá essent la mateixa llengua de Roma; necessitatantse temps molts majors pera que sortís á la vida. Tant va ser aixís, senyors, que prescindint d' algunes clàusulas catalanes que apareixen en instruments llatins del segle X y de principis del XI, fins á mitjans d' aquest segle no s' comensan á trobar en nostra terra instruments complerts escrits en llengua catalana.

Mes en aquesta edat, senyors, ja s' havia tornat á formar aquella hermosa patria de parentiu que rebro-tava renovellada y ardorosa y fantasiant alegrias de desde las ayguas del Loire á las del nostre Ebro, nai-xent, senyors, d' aquesta conjunció de coratges y d' ar-monias una literatura poderosa que havia d' extremir de goig ab sos cants á la Europa, y de tristesa y d' anyoransa després al véurela morir á mà ayrada. Se compta com á iniciador, y sino com á un dels primers que cultivaren aquest ram de la literatura patria, á Rodel, príncep de Blaja del temps de nostre Ramon

Berenguer III, qui ab la seva unió ab na Dolsa, pobra de Provença, va estrenyer encara més los llosos que agermanavan los dos pobles. Y va ésser en aquella edat tan estret y tan franch l'enllassament de Catalunya y de Provença, sobre tot pera la política y la poesia, que es difícil en alguns dels seus guerrers y dels seus trovadors é impossible en molts d'altres lo fixar quius son d'ells los que han nascut més ensa ó més enllá dels Pirineus; ja que aquestas montanyas se veyan seguidament traspasadas per trovadors y guerrers anants y vinents de las festas de Barcelona á las de Tolosa y de las de Tolosa á las de Barcelona; que abduas capitals vinguieren á ésser alashoras cort del ben sentir y del ben parlar y cort també del amor y de la hermosura. Durant aquell activissim período perera las lletras provençals-catalanas, quin explendor comensá ab Alfons II d'Aragó y s'acabá ab en Pere III, lo dels francesos, va pujar tan amunt la poesia de la terra, y tingueren tanta forsa expensiva 'ls seus cants, que, no cabent tots complerts á dintre de sas fitas, s'estengueren per las vehinas nacions, component cansons en aquesta llengua en la Espanya no catalana. 'l Rey Alfons lo Sabi, de Casteila, y á Italia componentne també en català-provençal aquell genigegant que va ésser rey de la sabiduria y poeta de la eternitat que 's diu lo Dante. A causa de la magnitud de la obra y de la falta de temps y de coneixements expressos, impossible 'm seria l'estendrem ara reseñant y judicant á la menuda la vida d'aquesta cohort de cavallers cantayres, eixits de totas las classes socials de Catalunya y de Provença, al devant dels cuais hi podém citar, no perque valgan més sino perque son alguns dels que molt valen, á en Guillém de Tudela, á en Giralt de Bornell, á en Pere d'Auvernía, á n' Arnau Daniel, á en Guillém de Cavestany, á en Bernat de Ventador, á en Sicart de Marjevols, á en Aymerich de Peguilha, á en Ramon de Mirabal, y al mitj de tots, sortint son cap per sobre dels altres, com á més diable y més poeta y més batallador y escamrador de discordias, á en Bertran de Born eternisat per la magnificencia de sos cants, y per haverlo collocat en son infern lo Dante, ab lo cap tallat que porta en una má á semblaça de llanterna, per haver dividit la familia real d'Inglaterra. Mes si aquella amplia y altissima volada de la literatura tingué per aymadors ben dignes y apassionats á cavallers y á menestrals, á sacerdots y á damas ilustres, á papas y á reys y fins á sants de la gloria, també tingué á vils traydors y á assassins de sentiments de tigre, que barataren la tinta de sas plomas per la sanch del cor dels seus germans de patria.

Continuará.

MASOVERIA Y ARRENDAMENT

II

Arrendament: Esplicada mes ó menos lo que 's la masoveria y senyalades sas ventatges è inconvenients, anem á ocuparnos del arrendament. ¿Que es lo arrendament? Es un contracte per el quine, mitsenjant una pensió fixa anyal, consistent ab una suma de diner, deixa lo propietari denominat arrendador, per determinat temps l'us y explotació de sas terras, á altre persona dita arrendatari.

Veyém, donchs, que 'n l' arrendament ja es difereuta la naturalesa del contracte, comparantlo ab el que constitueix la masoveria. En aquest lo masover es un soci industrial agrícola, mentres que en l' arrendament lo arrendatari ja no es soci, sino un empresari agrícola.

Las majors ó menors ventatges que pot reportar eix contracte á l'agricultura, dependeixen en gran part del temps de duració del mateix, puig quant mes llach sia 'l plasso de arrendament, mes interès podrá demostrar l'arrendatari en millorar la finca, per estari aixis mes segú de treurer profit de las milloras en los conreos.

Eix contracte ofereix ventatges de moment á l'agricultura, perque com l'arrendatari sab que lo preu que paga es fixo, pot fer càlculs aproximats sobre la explotació de la finca arrendada y empender grans conreos; mes si de pronte l'agricultura ne surt beneficiada, poguen reportar grans ventatges als contraccions, las terras poden sufrir las consecuencias de aquestas ventatges de moment; puig com lo terme de acabament del contracte es senyalat abans, se fa reportar á la terra, en deu anys per exemple, lo que tindria que reportar ab quinse ó vint, ab lo que resulta que acabat l'arrendament, las terras estan completament agotadas d'elements naturals, puig encara que se hagin femat artificialment, may pot aquest fem compensar las perduas naturals que l' terreno ha experimentat per l'excés de activitat que 'n pochs anys se li ha inspirat.

En conclusió, fent comparacions entre la masoveria y l'arrendament direm; que la masoveria ben dirigida y ab propietaris que cuidin de sas terras y vigilin la bona marxa dels conreos, ab una paraula, que tú en això interès (lo que per desgracia avuy es un dels mals pitjors de l'agricultura, donchs son mols propietaris que l'han abandonada) es més beneficiós á nostre entendre que l'arrendament perquè son mes permanentes sos resultats.

La bona direcció y els bons pactes (pactes que no s'guin deficientes, ahont estiguin previstas totes las contingencies possibles, segons ha ensenyat la práctica), salvan los inconvenients de la masoveria. Estant lo propietari mes en contacte ab lo masover, lo pot instruir y ajudarlo, evitant la rutina del masover, y la bona armonia y 'ls bons pactes salvan l'inconvenient que hem trobat de falta de independencia entre l'amo y lo masover. Salvats aquests inconvenients en la forma que acabam de senyalar resulta esser la masoveria en tots conceptes mes profitosa á l'agricultura que l'arrendament.

Analisats, donchs, aquests contractes que com los de us mes corrent, queda contestada la pregunta que nos dirigíam al dar comens á aquest treball.

E.

CRÓNICA

ESPAÑA

Lo conflicte en bon hora ocasionat per las denuncias del marqués de Cabrinyana prén cada dia mes grans proporcions y com era d'esperar la qüestió municipal ha donat peu á la qüestió política, amenassant en tirar á terra sinó al govern al menos á un parell de ministres. De lo que 's tracta ara es de si cauen en Romero y en Bosch.

Y verdaderament, pocas vegadas s'ha donat lo cas de que un ministerio fos acusat devant del tribunals per un particular. Lo cas s'ha donat ara. En Bosch ha sigut acusat no pas anonimament sinó pel marqués de Cabrinyana, y devant del jutjat.

La situació del ministro Bosch no pot esser mes desairada; més com aquest senyor com á bon polítich té la pell molt ben folrada, per ara no 's mou del ministeri; y aixis com los regidors del ajuntament de Madrid nets de mans y conciencia. no hau volgut alternar en la administració municipal ab los acusats per lo marqués de Cabrinyana; en las elevadas esferas del poder se veu que aytals escrupols no hi arriuen puig no tenen cap inconvenient los demés ministres en tenir per company al senyor Bosch, acusat per la opinió per la premsa, per las *verduleras*, per los amotinats del 92. per en Dato, en Danvila y Maroto y ara per l'Urbina de mes grans delictes que la societat dels tretce.

A Inglaterra dos politichs eminentes, molt mes eminents que en Bosch, Parnell y Carlos Dilke, varen tenir que retirarse de la política per delictes privats, per haver sigut acusats de adulteri, per rës, per nostra extremada tolerancia, per unas aventuras que aquí los hi haurian donat una popularitat extraordinaria y los haurian elevat ahont aguessin volgut. No á altre cosa deuen la seva carrera molts de nostres actuals polítics.

Mes si la corrupció de nostres costums polítics y la mániga amplia de nostres costums socials no'ns permeten aspirar á que imitem á Inglaterra, que hi hagi al menos una mica de pudor y de vergonya y caigui en Bosch y que l'acompanyi en Romero en sa caygranda, á fi de deixar lliure y sens trevas l'acció dels Tribunals que no poden estar'ho tant com aquests dos homes formen part del Govern.

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del 2 Desembre.—Se celebrá baix la presidencia del senyor Espona y ab assistencia de 14 regidors y aprobada l'acte de la anterior se prengueren los acorts següents:

Aprobar variós comptes per pesetes 295'32.

Deixar sobre la taula una sollicitud del contratista senyor Mirabilles demandant una prórroga de 15 días pera acabar las obras de obertura del portal del carrer Nou fundantse en supostas dificultats, y que se practique la liquidació per lo que se refereix al de la plassa del Hospital en vista de la oposició del ram de guerra á que se fassin les rampes.

Aprobar lo plech de condicions per el concurs que s'ha de obrir pera la construcció de las fonts del carrer de Font-major y Rosa, important 386'96 y 243'80 respectivament, y senyalar el dia 15 á las 11 del matí per la obertura dels plechs.

Passar á la comissió de Foment una proposició del senyor Sabat pera obrir un concurs pera la conservació de totas las fonts, bombas de la Ciutat.

Deixar sobre la taula dos dictamens de la comissió de Foment un desistint d'arrendar la llimpiesa, y l'altre proposant la amortisiació de la plassa de ajudant del arquitecto municipal.

Deixar també sobre la taula lo plech de condicions per la subasta del alumbrat elèctrich.

Nombrar ajudant del quefe de bombers á don Emili Loperena. Concedir permís de obras á don Tomás Carreras.

Passar á la Comissió d'Hisenda una carta del alcalde de Palma, demandant auxilis per las victimas de la explosió.

Autorizar al depositari del Ajuntament pera retirar de la caixa de instrucció pública los fondos sobrants de 1.ª ensenyansa.

Lo senyor Vallés demaná s'arregles lo pis de las Ramblas y lo senyor Plà recomaná la recomposició dels coches dels morts.

Si no 's possa d'acord l'Ajuntament ab la Diputació per la cessió de part del jardí del Hospici servira de poca cosa lo forat obert en la muralla en la plassa del Hospital, puig per quedar aixis malaguanyadas 5350 pessetas que costa. Lo mateix se pot dir del carrer del Nort, si no se expropian las hortas que hi ha entre dit carrer y la muralla.

—Lo Centre Escolar Catalanista ha publicat la seguent alegació que recomanám á nostres llegidors:—**COMPATRICIS.**—

—Es ja una realitat la vergonyosa idea d'aixecar una estatua en lo nou Palau de Justicia d'aquesta ciutat al autor del mal anomenat, Còdich Civil espanyol, l'ex-ministre castellà don Manel Alonso Martinez.

No fa pas gayre temps, tot just llensada la nova de que 'n la capital de Catalunya 's tractava de perpetuar la memoria d'un dels politichs que mes á respòst á la tendencia fatalment destructora de tot lo bo en mala hora entregat al Estat espanyol, un cri unànim de protesta sortí de tots los indrets de la terra catalana, protesta que 'n bona part tingué l'*Centre Escolar Catalanista* l'hora de recullir expresament, pera trasmètrela en ràbona Exposició al President de la Junta d'Obras del Nou Palau de Justicia: la conveniència de sotstituir la estatua de que tan temeràriament pretegué ferir de mort las nostres venerables institucions jurídiques, per la d'altre legislador ó jurisconsul que de la veneració dels catalans fos digne, era lo que demandaba en la esmentada exposició que ab lo *Centre Escolar Catalanista*, sols criguera totas las associacions regionalistes de Catalunya.

Mes, d'una Corporació que com la Junta d'Obras del Nou Palau de Justicia, no tingué tan sols la delicadesa d'acusar rebet del comunicat en tan respetable número d'associacions, aixis com del que recordant lo primer se veié obligat á dirigirli l'*Centre Escolar Catalanista*, era d'esperar que igualment se faria sorda á la veu del patriotisme que surba també en altres associacions de gran significació y que favorablement acullia gran part de la premsa catalana: la acastellanada Junta d'Obras era d'esperar que portaria á terme sa obra atentatoria á la dignitat del poble català y axis ho ha fet.

Ja desde ara tindrán los catalans en nostra mateixa Pàtria, un nou símbol que ab tota vivesa, 'ns representi la dominació centralista á que estém subjectes, aquesta maleïda dominació que aixis deixa sentirse aixugant cada dia ab mes forsa totes las fonts de riquesa del país, com burlantse unicament de la tranquilitat de nostres famílies, robantnos **Dos mil tres cents** joves que prevalente de la forsa *extreu de més* de nostra terra, pera evitar al camps de mort y de vergonya de la manigua cubana, ó exposant á la nostra contemplació la figura d'aquell que recordant la seva obra, sent tot bon català omplirseli l'cor de tristesa y abominació.

Catalans!: declarém devant de tothom, diguem per descàrrec de nostres conciències á las generacions que 'ns succehirán, que no es Catalunya qui aixeca un monument á un de sos més grans enemicos, que per viure sa memoria en lo cor de tots los bons fills de la terra, 'n hi ha prou ab lo recort del article 15 del Còdich Civil; fem pública manifestació de que no son compatriots nostres los que dintre de la Nació Catalana y en lo mateix Temple de las Lleys, glorifiquen al qui odiá de mort á la nostra legislació; sinó que son los que per la forsa del número venen d'altres terras á fer escarni dels nostres sentiments y á empobrirnos, ajudats ¡trist es dirlo! per alguns descastats de casa nostra que per sà traydoria la Pàtria rebutja.—*Centre Escolar Catalanista*—Barcelona 23 Novembre 1895.

Han sigut nombrats per la «Unió velocipèdica espanyola» cònsul en aquesta província, nostre estimat amic y consoci don Eduardo Culla. També han sigut nombrats viceconsuls don Ferran Noguera per Gerona, don Felip Llonch per Figueras, don Joan Ridaura per Olot y don Sebastià Coderc per Sant Joan les Fonts.

—En lo present número comensem la publicació del notable discurs legit per lo eminent escriptor don Angel Guimerà en la sessió inaugural del Ateneo Barcelonés, quina lectura recomanam á nostres subscriptors que de segur no daran per mal empleat lo temps.

Segons notícies s'està fent una suscripció entre varios socis de aquella distingida Societat per ferne una gran tirada.

—En l'última sessió celebrada per l'Ajuntament se deixà sobre la taula un dictamen de la Comissió de Foment desistint del arriendo del servei de llimpiesa com se tenia projectat y dari una nova organització. Lo que se ha de procurar es que aquest servei no estigui tan descuidat com avuy, corri á càrrec del Ajuntament ó de una empresa particular.

SECCIO D'ANUNCIS

SECCIO RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 7—S. Ambrós b. y dr.
Diumenge, 8—La Inmaculada Concepció.
Dilluns, 9—Sta. Leocadia vg. mr.
Dimarts, 10—S. N. S. de Loreto y sta. Eularia de Mérida.
Dimecres, 11—S. Damás papa espanyol.
Dijous, 12—S. Sinesi lector mr.
Divendres, 13—Sta. Llucia vg. mr.

QUARANTA HORES.

Avui se troben en la Santa Iglesia Catedral.
Demà comensaran en la iglesia de San Pedro.

SECCIO COMERCIAL.

Mercat de Gerona del dia 30 d' Novembre

Especies.	Mesures.	Pessetes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	12'50
Mestav.	»	10'
Orai.	»	6'50
Segol.	»	10
Civada.	»	6
Besses.	»	9'50
Mill.	»	10'
Panis.	»	10'
Blat de moro	»	10'00
Llobins.	»	7'50
Fabes.	»	10'00
Fabó.	»	11'
Fassols.	»	23'
Monjetes.	»	21
Ous.	Dotzena.	1'40

Establiment tipogràfic de Manel Llach.
Ferreria Vella.—3 Gerona.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aigua Minòxima vegetal per tenir lo cabell. No te riva en lo mòn, perquè a més de sos efectes marevollosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.
Aquest assombrós y sorprendent específich, se ven en dità perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,
GERONA.

Grans rebaxes al engròs.
També s' troba de venda en dit establiment la

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

IMPREMPTA Y ENQUADERNACIÓ

DE

MANEL LLACH

FERRERIA VELLA, 5.—GERONA

Impressió de tota mena de treballs tipogràfics; sobres, papers comercials, factures, esqueles y tot lo referent á la Imprempta.

Sobres comercials de color á

5 PESSETES LO MIL

Ferreria Vella 5.—GERONA

EDICIÓ DE PROPAGANDA

DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PRIMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del «CENTRE CATALÀ», de Sabadell.

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada impressió sobre paper satinat y ab cuberta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engròs al Secretari del «Centre Català» de Sabadell.

OBRA NOVA

DELIBERACIONS

DE LA

Primera Assamblea General de Delegats

DE LA

Unió Catalanista

CELEBRADA EN MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892

Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assamblea, discursos que en ella s' hi pronunciaren y llegiren, y las bases definitivament aprobadas pera la **Constitució regional, catalana**, se ven al preu de DOS PESETAS en la llibreria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argenteria, Gerona.

JOAN GRIVÉ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il·luminació per gas y petroli. Serveys complerts de cuyna. Cereria. Instalacions de para-lamps, campanetas elèctriques y telèfons á preus limitadíssims.

MEDICAMENTS ACREDITATS

RECOMENATS PER LA CIÈNCIA MÉDICA

Xarop d' Hipofosfits GIMBERNAT

Lo mellor dels tònichs reconstituyents coneguts, despara la gana, cura l'anèmia, clorosis (colors tristes), malalties medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en les convalecencies: **Ampolla 10 rals.**

Ví restaurador GIMBERNAT

Probes repetides fetes per distingits facultatius han demostrat qu' era lo «Restaurador» per escelencia, pera combatre l' escrofulisme (tumors frets) raquitisme, caries dels ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides, vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la debilitat ó falta de nutrició.

Te un gust agradable, de manera que en comptes de repugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. **Ampolla 12 rals.**

Vi de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d' economia, regulador del cor, estimulant de les funcions digestives y despertador de tot organisme empobrit: **Preu 8 rals.**

SE VEN AL ENGRÓS

Farmacia del autor **Conde del Asalto, 14.—BARCELONA**
Al detall en totes les farmàcies.

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyia general de segurs sobre la vida establetia á Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Dezembre 1893 87,949,791'98 ptes.
Actiu en idem 15,337,928'87 »
Sinistres pagats fins á idem 32,82,316'69 »
Reserves ó fondos de segur á idem 4,178,675'62 »

Les principals classes de segur son:

Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Mixto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat; ó, immediatamente d' ocurrir la seva mort, á la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' acaba lo pago de les primes.

Aquests segurs participan en **50 per 100** dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalicies.

Delegat General á n' aquesta província:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

SUCURSAL JUNCOSA

Plassa de la Constitució, número 13
GERONA.

Casa especial en xocolates, cafés, sures y thés.

NARCÍS GRAU

PERRUQUE R

Ofereix los seus serveys al públic. Especialitat en perruques y postissos.

RAMBLA DE LA LLIBERTAT 13, PRINCIPAL

ESTABLIMENT

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S' han rebut las últimas novetats pera la proxima temporada; los prens sumament econòmichs.

CAMISERIA.—ASTRERIA PER NOYS

Especialitat en trajes pera col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3.

CENTRE DE VACUNACIÓ

Progrés (Carrer Nou) 23, Barberia.—GERONA

Se vacuna y revacuna directament de la vaca. També se ven linfa á 8 rals tubo y á 6 rals als metges y pulpa á 10 rals cristall.

Se envian franchs de ports, dirigintse al Director D. Camilo Fontbernat.

LA PREVISION

Primera Companyia Espanyola dedicada exclusivament á

SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA

Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BARCELONA.

Agent á Gerona—BEATAS, 2

D. Narcís Boada y Guyó

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.

SALT

Molí Fariner

Sistemes AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament modichs.

SABATERIA

JOSEPH M. VENTOS

Calsat per senyors, senyoras y nens.

Especialitat pera l' que s' encarregui expressament.

ESTABLIMEET Y TALLER

DE

PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetes la pessa.

Cromos, motilles, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y economia.

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca»

Redacció y Administració: **Sabateria Vella, núm. 2.-1.**

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Gerona. 1 peseta trimestre
Fora. 1'25 id.
Estranger. 1'50 id.

Un numero sol, 10 céntims